

**KANÛNÎ SULTAN SÛLEYMAN
VE DÖNEMİ**

Yeni Kaynaklar, Yeni Yaklaşımlar

**SULEYMAN THE LAWGIVER
AND HIS REIGN**

New Sources, New Approaches

Kanûnî Sultan Süleyman ve Dönemi

Yeni Kaynaklar, Yeni Yaklaşımlar

Suleyman The Lawgiver and His Reign

New Sources, New Approaches

Muhammed Fatih Çalışır

Suraiya Roschan Faroqhi

Mehmet Şakir Yılmaz

ISBN

978-625-7249-08-9

1. Baskı

2020 / İstanbul

Genel
Yayın Yönetmeni

Savaş Cihangir Tali

Yayın Yönetmeni

Şehadet Sena Taş

Mizanpaj

İHÜ Yayınları

Kapak

İHÜ Yayınları

İbn Haldun Üniversitesi
Yayınları

Ordu Cd. No:3,
34480 Başakşehir /İSTANBUL

Tel

0 (212) 692 0212

Baskı&Cilt

Yılmaz Basım Yayıncılık

Sertifika No: 27185

İbn Haldun Üniversitesi Yayınları
bir İbn Haldun Üniversitesi
departmanıdır.

Çalışır, Muhammed Fatih

Kanûnî Sultan Süleyman ve Dönemi : Yeni Kaynaklar, Yeni Yaklaşımlar = Suleyman the Lawgiver and His Reign : New Sources, New Approaches / Muhammed Fatih Çalışır, Suraiya Roschan Faroqhi, Mehmet Şakir Yılmaz. -- 1. bs. -- İstanbul : İbn Haldun Üniversitesi Yayınları, 2020.

384 s. ; 21 sm.

ISBN 978-625-7249-08-9

1. Kanuni Sultan Süleyman, 1494 veya 1495-1566. 2. Suleyman the Lawgiver, 1494 or 1495-1566. 3. Türkiye_Tarih_Süleyman I, 1520-1566. 4. Turkey_History_Süleyman I, 1520-1566. 5. Türkiye_Sosyal yaşam ve gelenekler. 6. Turkey_Social life and customs.

DR 506

956.101

© Bu eserin tüm yayın hakları, yayınevi ile anlaşmalı olarak yazarına aittir. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın tamamı veya bir kısmı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

**KANÛNÎ SULTAN SÛLEYMAN
VE DÖNEMİ**

Yeni Kaynaklar, Yeni Yaklaşımlar

**SULEYMAN THE LAWGIVER
AND HIS REIGN**

New Sources, New Approaches

EDİTÖRLER / EDITORS

M. Fatih Çalışır

Suraiya Faroqhi

M. Şakir Yılmaz

İBN HALDUN
UNİVERSİTESİ YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Kanûnî Sultan Süleyman Dönemine Ait Zaman Çizelgesi	9
Önsöz	17
Introduction	19

-I-

Sultan'ın İmgesi, İdaresi ve Askerî Faaliyetleri / The Sultan's Image, Administration, and Military Affairs

Sultan Süleyman ve Hilâfet: 1524 Feridun M. EMECEN	45
Kanûnî Sultan Süleyman Döneminde (1520-1566) Osmanlı-Gürcü İlişkileri Sadık Müfit BİLGE	59
Tuna Donanması'nın Kuruluşu Meselesi Seyfullah ASLAN	77
The 1565 Malta Campaign according to Spanish Archival Documents Hüseyin Serdar TABAKOĞLU	105
Osmanlı İlmiye Bürokrasisinde Bir Nizam Koyucu: Ebüssuûd Efendi Yasemin BEYAZIT	125
Kanûnî Devrinde Kudüs Sancağı: İnşa ve İhya Mustafa ÖKSÜZ	151

-II-

Edebiyat ve Tarihyazımı / Literature and Historiography

Kanûnî Devrinde Yavuz'un Hatırasıyla Yaşayan Bir Şâir: Şevkî-i Sâni ve Eserleri Fatih BAYRAM	173
Gazzâlî ve Osmanlı Siyaseti: <i>Nasihatü'l-Mülûk</i> 'ün Kanûnî Devrinde Gerçekleşen Tercümeleleri Mehmet Şakir YILMAZ	189
Okçuzâde Mehmed Şâhî'nin (1562-1630) Kanûnî Devri Nişancısı Celâlzâde Mustafa Çelebi'nin (ö. 1567) İnşasına Yönelik Tenkitleri Sadık YAZAR	215

Depicting Imperial Love: Love Songs and Letters between Sultan Süleyman (Muhibbi) and Hürrem Christiane CZYGAN	247
Polemic, Panegyric, and Pragmatism in Ottoman Historical Writing Produced during the Early Years of Sultan Suleyman's Reign, 1520-1540 Rhoads MURPHEY	267

-III-

**Osmanlı Sınırlarının Ötesinde:
Bilgi Toplama, Diplomasi ve Afrikalı Köleler /
Beyond The Ottoman Borders:
Information Gathering, Diplomacy, and African Slaves**

India and the Indian Ocean World as Seen by Firâkî, An Ottoman Historian of Süleyman's Reign A. C. S. PEACOCK	301
Solomon's Unicorn Hedda REINDL-KIEL	323
African Slaves in Sixteenth-Century Ottoman Anatolia Suraiya FAROQHI	349
Dizin / Index	369

KANÛNÎ SULTAN SÛLEYMAN DÖNEMİNE AİT ZAMAN ÇİZELGESİ

6 Kasım 1494	Süleyman, babasının sancak beyi olduğu Trabzon'da dünyaya geldi.
1504	Zenbilli Ali Cemâli Efendi İstanbul müftüsü olarak atandı ve 1526'daki vefatına kadar aralıksız olarak bu görevde kaldı.
6 Temmuz 1509	Süleyman, Kefe sancak beyi olarak atandı.
22 Ağustos 1509	"Küçük Kıyamet" olarak adlandırılan Büyük İstanbul Depremi gerçekleşti.
1511	Şahkulu Baba Tekeli çoğunlukla Teke-ili Türkmenleri'nden oluşan destekçileriyle Batı Anadolu'da önemli bir isyan çıkardı.
24 Nisan 1512	Yavuz Sultan Selim İstanbul'a gelip tahta geçti.
1513 Mart-Nisan	Yavuz Sultan Selim kardeşleri Korkud ve Ahmed'i ortadan kaldırdı, oğlu Süleyman'ı Saruhan sancakbeyi olarak atadı.
23 Ağustos 1514	Çaldıran Savaşı
24 Ağustos 1516	Mercidabık Savaşı
Eylül 1516	Mısır seferine katılan Kemalpaşazâde Anadolu Kazaskeri olarak atandı. Zenbilli Ali Efendi'nin vefatından sonra müftü olarak atanmış Kemalpaşazâde 16 Nisan 1534'teki vefatına kadar bu görevde kaldı.
22 Ocak 1517	Ridaniye Savaşı. Veziriâzam Hadım Sinan Paşa bu savaşta aldığı yaralar sonucu hayatını kaybetti. Yerine Vezir Yunus Paşa atandı.
10 Eylül 1517	Yedi ay Kahire'de kalan Yavuz Sultan Selim, İstanbul'a dönüş için harekete geçti.
Ocak 1518	Şehzade Süleyman ile beraber İstanbul muhafazası için görevlendirilen Vezir Piri Mehmed Paşa, Sultan'ın emriyle Şam'a gelip sadaret mührünü teslim aldı.
25 Temmuz 1518	Yavuz Sultan Selim İstanbul'a ulaştı, Sultan seferdeyken İstanbul'da görevlendirilen Şehzade Süleyman tekrar Saruhan sancak beyliğine gönderildi.
24 Mart 1519	Orta Anadolu'da etkili bir isyan çıkaran Şahkulu Celal, Erzinçan yakınlarında yakalanarak öldürüldü.
Nisan 1519	Güçlü bir donanma inşası için çalışmalar başladı.

- Ekim 1519 Barbaros Hayreddin Paşa (Hızır Reis) Osmanlı payitahtına elçi gönderdi, Yavuz Sultan Selim tarafından Cezayir hâkimi olarak tanındı.
- 22 Eylül 1520 Yavuz Sultan Selim vefat etti.
- 30 Eylül 1520 Babasının ölüm haberini Manisa'da öğrenen Süleyman, İstanbul'a gelerek tahta çıktı.
- 1520 Tarihçi ve devlet adamı İdris-i Bitlisi vefat etti.
- Ocak 1521 Memlûk emîri Canbirdi Gazâlî'nin Suriye'de başlattığı isyan bastırıldı.
- 18 Mayıs 1521 Süleyman ilk seferini Belgrad ve Macaristan üzerine yaptı, Belgrad ve Böğürdelen (Sabaç) feth edildi
- 13 Haziran 1522 Süleyman ikinci seferi olan Rodos seferine çıktı, 25 Aralık'ta Rodos feth edildi.
- 27 Haziran 1523 Pîri Mehmed Paşa azl edildi ve Makbul İbrahim Paşa sadrazam oldu. Pîri Mehmed Paşa'nın kâtibi Celâlzâde Mustafa Çelebi yeni sadrazamın sır katibi oldu.
- 23 Mayıs 1524 Şah İsmail, 38 yaşında vefat etti.
- 30 Eylül 1524 Sadrazam İbrahim Paşa, Hain Ahmed Paşa'nın isyanı sonrasında Mısır ve Suriye'nin idaresini düzenlemek amacıyla sefere çıktı. Bir yıl sonra İstanbul'a döndü.
- 23 Nisan 1526 Süleyman üçüncü seferi olan Macaristan seferi için yola çıktı. 29 Ağustos'ta Mohaç Savaşı kazanıldı, 13 Kasım'da İstanbul'a dönüldü.
- Haziran 1526 Müftü Zenbilli Ali Cemâlî Efendi vefat etti, yerine Sahn müderrisi Kemalpaşazâde atandı.
- 1526-1527 Orta Anadolu'da çoğunlukla Türkmenlerin desteklediği isyanlar gerçekleşti. Bozok'ta Baba Zünnün, Adana'da Domuzoğlan ve Veli Halife, Tarsus'ta Yenice Bey isyanlara liderlik ettiler, bu liderler Kalender etrafında birleştiler.
- 30 Nisan 1527 Sadrazam İbrahim Paşa Kalender İsyanı'nı bastırmak için sefere çıktı, isyan 22 Haziran'da bastırıldı. Bazı Türkmenlere timarları iade edildi.
- 4 Kasım 1527 Molla Kâbız zındıklık suçlamasıyla idam edildi.
- 28 Mart 1529 Süleyman dördüncü seferi olan Macaristan seferine çıktı. 8 Eylül'de Budin teslim oldu, Zapolya'ya krallık tacı giydirildi, Viyana kuşatıldı, 16 Aralık'ta İstanbul'a dönüldü.
- 24 Şubat 1530 V. Karl, Bologna'da Papa Clement VII elinden imparatorluk tacı giydi.
- Temmuz 1530 Süleyman, üç oğlu Mustafa, Mehmed ve Selim için yaklaşık bir ay süren bir sünnet düğünü yaptırdı.

Nisan 1532	Safevi Devleti'nde Azerbaycan Beylerbeyi olan Teke-lü Ulama Han'ın Osmanlı'ya sığınmasının ardından Şah Tahmasb'ın elçileri İstanbul'a geldi.
25 Nisan 1532	Süleyman, "İspanya kralı kaskına" olan beşinci seferi (Ala-man seferi) için İstanbul'dan yola çıktı. Güns (Köszeğ) alındı, Fransa'nın ve Ferdinand'ın elçileri kabul edildi, 21 Kasım'da İstanbul'a dönüldü.
9 Kasım 1532	Kırım Hanlığı Sahib Giray'a verildi. Eski Han Saadet Giray 300 bin akçe salyane ve 50 bin akçe has ile tekaüd edildi.
3 Mayıs 1533	Süleyman'ın büyük oğlu Şehzade Mustafa, on beş yaşınday-ken, Saruhan sancakbeyliğine (Manisa) yollandı. Sekiz yıl bu görevde kaldıktan sonra Amasya'ya nakledildi.
Temmuz 1533	Ferdinand (Nemçe Kıralı Ferendoş) ile anlaşma yapıldı.
28 Aralık 1533	Barbaros Hayreddin Paşa İstanbul'a geldi ve Sultan Süley-man tarafından kabul edildi. Sadrazam ile görüşmek üzere Haleb'e yola çıktı.
19 Mart 1534	Süleyman'ın annesi Hafsa Sultan vefat etti.
6 Nisan 1534	Barbaros Hayreddin Paşa, Cezayir-i Bahr-i Sefid Beylerbe-yi olarak atandı.
16 Nisan 1534	Müftü Kemalpaşazâde vefat etti. Yerine Sahn müderrisi Sâdi Çelebi atandı ve 21 Şubat 1539'daki vefatına kadar beş yıl bu makamda kaldı.
Mayıs 1534	Süleyman geleneğin dışına çıkarak câriyesi Hürrem Sultan ile nikâhlandı.
11 Haziran 1534	Süleyman'ın altıncı seferi olan "İrakeyn Seferi." Padişah, 28 Eylül'de Tebriz'e, 30 Kasım'da Bağdat'a girdi.
Ağustos 1534	Barbaros Hayreddin Paşa donanmayla Tunus'a gidip Halkulvad'ı ve Tunus'u zapt etti.
5 Aralık 1534	Reisülküttab Celâlzâde Mustafa Çelebi, Bağdat'a gelirken yolda ölen Nişancı Seydi Bey'in yerine atandı. 26 Ekim 1536'da emekliliğini isteyinceye kadar 22 yıl aralıksız bir şe-kilde bu görevde kaldı.
13 Mart 1535	Defterdar İskender Çelebi Bağdat'ta at pazarında asılarak idam edildi.
Haziran 1535	V. Karl, Halkulvad ve Tunus'u geri aldı. Neredeyse donan-manın tamamını kaybeden Hayreddin Paşa 15 Ekim'de İstanbul'a döndü.
1 Temmuz 1535	Osmanlı ordusu Tahmasb'ın geri aldığı Tebriz'i tekrar ele geçirdi.
8 Ocak 1536	Süleyman İrakeyn seferinden döndü, İstanbul'da adet oldu-ğu üzere beş gün beş gece şenlikler düzenlendi.

- 15 Mart 1536 Sadrazam Makbul İbrahim Paşa idam edildi. Yerine Ayas Mehmed Paşa atandı.
- Ekim 1536 Anadolu Beylerbeyi Hadım Süleyman Paşa vezaretle Mısır Beylerbeyi atandı ve Hind seferi ile görevlendirildi.
- 17 Mayıs 1537 Süleyman yedinci seferi olan Korfu seferine oğulları Mehmed ve Selim ile çıktı. Barbaros Hayreddin Paşa donanmadan ve Lütü Paşa ordudan sorumlu komutanlar olarak sefere katıldılar.
- Ağustos 1537 İstanbul Kadısı Ebüssüüd Efendi, Rumeli Kadıaskeri atandı ve sekiz yıl boyunca bu görevde kaldı.
- 28 Haziran 1538 Mısır Beylerbeyi Hadım Süleyman Paşa Gucarat'daki Diü kalesini almak için yetmiş iki gemiden oluşan donanmayla yola çıktı. Diü alınamadı ancak Aden ve Yemen Osmanlı topraklarına katıldı.
- 8 Temmuz 1538 Süleyman sekizinci seferi olan Kara Boğdan (Moldavya) seferine yine maiyetinde şehzadeleri Mehmed ve Selim bulunduğu halde çıktı. 15 Eylül'de Boğdan'ın başşehri Suceava ele geçirildi, asi voyvoda Petru Rareş kaçmak zorunda kaldı.
- 28 Eylül 1538 Preveze Deniz Savaşı
- Mayıs 1539 Bayramî Melâmî şeyhi İsmâil Ma'şûki ilhad suçlamasıyla idam edildi.
- 13 Temmuz 1539 Lütü Paşa, Ayas Paşa'nın ölümü üzerine veziriâzamlığa getirildi ve Nisan 1541'e kadar bu görevde kaldı.
- Temmuz 1539 Kara Boğdan seferinde inşa ettiği ahşap köprü ile herkesin takdirini toplayan Mimar Sinan, Sadrazam Lütü Paşa tarafından başmimar olarak atandı.
- 10 Ağustos 1539 Barbaros Hayreddin Paşa, Adriyatik kıyısındaki Nova hisarını (Kastelnova) geri aldı.
- Kasım 1539 Şehzade Bayezid ile Cihangir'in on üç gün süren sünnet düğünü ve Rüstem Paşa ile Mihrimah Sultan'ın düğün merasimi.
- 22 Temmuz 1540 Jan Zapolya (Yanoş Kral) vefat etti.
- 2 Ekim 1540 Venedik ile barış yapıldı. Ferdinand Macaristan'ı işgal etti.
- Nisan 1541 Hadım Süleyman Paşa, Lütü Paşa yerine sadrazam oldu ve 28 Kasım 1544'e kadar bu görevde kaldı.
- 20 Haziran 1541 Süleyman dokuzuncu seferi için Budin üzerine yola çıktı. Şehzade Mehmed ve Selim, Sultan'a refakat etti. 2 Eylül'de Budin'e girildi ve Budin bir eyalet olarak teşkilatlandırıldı.
- 4 Eylül 1541 Transilvanya prensliği (Erdel voyvodalığı) yeniden düzenlenip Jan Zapolya'nın oğlu János Sigismund ve annesi Kraliçe Izabella'ya verildi.

Ekim 1541	V. Karl'ın Cezayir'e karşı giriştiği sefer fırtına yüzünden hezimete dönüştü
Ekim 1542	Şeyhülislam Çivizâde azledildi, yerine atanan Abdülkadir (Kadiri) Çelebi kısa süre sonra emekliliğini istedi ve Fenârîzâde Muhyiddin Çelebi şeyhülislamlığa getirildi.
Kasım 1542	Şehzadelerin sancakları yeniden düzenlendi: Şehzade Mustafa, Amasya'ya gönderildi, Mehmed Manisa'ya, Selim ise Konya'ya atandı.
23 Nisan 1543	Süleyman onuncu seferi de Macaristan üzerine oldu. Şikloş (Sziklas), Estergon (Gran) ve İstoni Belgrad (Szekesfehervar, Stuhlweisenburg) (3 Eylül) alındı.
28 Mayıs 1543	Barbaros Hayreddin Paşa 110 gemilik filoyla İstanbul'dan yola çıktı. 20 Temmuz'da Marsilya'ya vardı, Nice şehri alındı, Osmanlı donanması Toulon'da kışladı.
6 Kasım 1543	Şehzade Mehmed, Manisa'da vefat etti. Selim Konya'dan Manisa'ya sancak beyi olarak nakledildi.
Kasım 1543	Mimar Sinan, Manisa sancak beyi iken vefat eden Şehzade Mehmed'in anısına yaptırılan Şehzade külliyesinin inşasına başladı. Camii, Ağustos 1548'de ibadete açıldı.
10 Aralık 1543	Sultan'ın hocası Hayreddin vefat etti.
28 Kasım 1544	Hadım Süleyman Paşa azl edildi, Rüstem Paşa sadrazam oldu ve 6 Ekim 1553'e kadar bu görevde kaldı.
1545 (?)	Fethullah Ârifi Çelebi şehnâmeçi olarak atandı, <i>Süleymân-nâme</i> başlıklı eserini 1558'de tamamladı.
29 Ekim 1545	Rumeli Kazaskeri Ebüssuûd Efendi, Fenârîzâde Muhyiddin Efendi'nin yerine şeyhülislam oldu. 23 Ağustos 1574'teki vefatına kadar bu görevde kaldı.
5 Temmuz 1546	Barbaros Hayreddin Paşa İstanbul'da vefat etti.
28 Eylül 1546	Şehzade Bayezid Konya'ya sancak beyi olarak atandı.
Nisan 1547	Şah Tahmasb'ın kardeşi Elkas Mirza Osmanlıya sığındı.
18 Haziran 1547	Habsburglar ile beş yıllık bir anlaşma imzalandı, V. Karl ve Ferdinand'ın elçileri divanda kabul edildiler.
29 Mart 1548	Süleyman on birinci seferi için İstanbul'dan ayrıldı. Şah Tahmasb üzerine gerçekleşen sefere Elkas Mirza ve Ulama Paşa da katıldı. Halep'te kışlayan Sultan, 21 Aralık 1549'da İstanbul'a döndü.
12 Şubat 1549	Hind kaptanı Piri Reis altmış gemiden oluşan donanma ile Aden'de Osmanlı hâkimiyetini yeniden yeniden kurdu. Portekiz gemileri ile mücadele etti.

- 1550 Halvetî-Gülşenî şeyhi Muhyiddin Karamânî zındıklık ve ilhad suçlamasıyla idam edildi.
- 13 Haziran 1550 Süleymaniye Külliyesinin inşasına başlandı. İnşaat 15 Ekim 1557'de tamamlandı.
- 15 Ağustos 1551 Kaptanıderya Sinan Paşa ve Turgut Reis'in idare ettikleri sefer sonunda Trablusgarb fethedildi. Akdeniz levandleri kaptanı Turgut Reis 22 Eylül'de Karlı-ili sancak beyi olarak atandı.
- 22 Nisan 1552 İkinci Vezir Kara Ahmet Paşa Temeşvar seferine çıktı.
- Mayıs 1552 Süveyş limanından hareket eden Piri Reis, Maskat'ı Portekizlilerden aldı, Hürmüz'ü kuşattı ancak kaleyi ele geçiremedi.
- 1552 Şair Bâkî yeni açılan Süleymaniye medresesinde Kadızâde Şemseddin Ahmed Efendi'den ders alırken bir yandan da yapımı süren inşaatla bina emini olarak çalıştı.
- 17 Ağustos 1553 Akdenizde Fransa-Osmanlı ittifakı doğrultusunda Turgut Reis Korsika'ya saldırdı, kaleyi feth ederek çok sayıda Türk esirini kurtardı.
- 1553 Piri Reis Mısır divanında idam edildi.
- 28 Ağustos 1553 Süleyman on ikinci seferi için İstanbul'dan yola çıktı. Bu sefer Safeviler üzerine gerçekleşen üçüncü ve son seferi oldu.
- 6 Ekim 1553 Şehzade Mustafa katledildi. Rüstem Paşa azledildi, Kara Ahmet Paşa sadrazam oldu.
- 5 Kasım 1553 Sultan Süleyman kışlamak için Halep'e geldi. Şehzade Cihangir 27 Kasım'da burada vefat etti. Temmuz 1554'de Revan ve Nahçıvan ele geçirilip tahrip edildi. 30 Ekim'de Amasya'ya dönüldü.
- 1 Haziran 1555 Şah Tahmasb'in elçileri Amasya'da kabul edildi, yapılan anlaşma ile Osmanlı-Safevi savaşı sona erdi.
- Temmuz 1555 Niğbolu ve Silistre'yi ele geçirerek ciddi bir boyuta ulaşan Düzmece Mustafa isyanı bastırıldı.
- 29 Eylül 1555 Veziriâzam Kara Ahmet Paşa katledildi, Rüstem Paşa sadrazam oldu ve 12 Temmuz 1561'deki vefatına kadar bu görevde kaldı.
- 26 Ekim 1556 Koca Nişancı ve müverrih Celâlzâde Mustafa Çelebi emekli oldu. Yerine önce şikk-ı sâni defterdarı Eğri Abdizâde Mehmet Çelebi, bir yıl sonra ise "Küçük Nişancı" tarihçi Ramazanzâde Mehmet Çelebi nişancı oldu.
- 1556 Fuzûli Kerbelâ'da vefat etti.
- 15 Nisan 1558 Hürrem Sultan vefat etti.
- 21 Eylül 1558 V. Karl vefat etti.

- 31 Mayıs 1559 Şehzade Bayezid ve Selim mücadelesi Konya'da gerçekleşen savaş ile sonuçlandı. Yenilen Şehzade Bayezid, Şah Tahmasb'a sığındı.
- 4 Nisan 1560 Kaptan-ı derya Piyale Paşa idaresindeki donanma Cerbe adasını geri almak için İstanbul'dan yola çıktı. Cerbe adası Turgut Reis'in de katılımıyla 30 Temmuz'da fethedildi.
- 12 Temmuz 1561 Rüstem Paşa vefat etti, Semiz Ali Paşa vezîriâzam, Sokullu Mehmet Paşa ikinci vezir oldu.
- 25 Eylül 1561 Şehzade Bayezid Safeviler'den teslim alındı ve boğduruldu.
1561 Taşköprizâde Ahmed Efendi vefat etti.
- 25 Temmuz 1564 Kutsal Roma İmparatoru I. Ferdinand vefat etti.
1564 Kınalızâde *Ahlâk-ı Alâî*'yi kaleme aldı.
- 19 Mayıs 1565 Malta Kuşatması'nın başlaması. Turgut Reis, 23 Haziran'da Saint Elmo Kalesi'nin fethedildiği gün vefat etti. Malta alınmayınca Osmanlı kuvvetleri 12 Eylül'de geri çekildi.
- 29 Haziran 1565 Semiz Ali Paşa'nın vefatı üzerine Sokullu Mehmet Paşa vezîriâzam oldu ve 12 Ekim 1579'da suikast sonucu vefatına kadar bu görevde kaldı.
1565 Şeyhülislam Ebüssuûd Efendi, *İrşâdü'l-Akli's-Selîm*'i kaleme aldı.
- 1 Mayıs 1566 Sultan Süleyman on üçüncü ve son seferi olan Sigetvar seferine çıktı. Kuşatma esnasında 7 Eylül 1566 tarihinde vefat etti. Ölümü 24-25 Ekim'de II. Selim Belgrad'a geldiğinde resmen ilan edildi.
- Eylül 1566 Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa, Sigetvar seferinde vefat eden Nişancı Eğri Abdizâde Mehmed yerine Celâlzâde Mustafa Çelebi'yi tekrar nişancı olarak atadı. Celâlzâde Ekim 1567'deki vefatına kadar bu görevde kaldı.
- 24 Eylül 1566 II. Selim İstanbul'a gelerek tahtta geçti. Ardından ordu-yı hümayuna katılmak üzere Belgrad'a yola çıktı.
1568 Âşık Çelebi *Meşâirü'ş-Şuarâ*'yı kaleme aldı.
- 9 Eylül 1570 Lefkoşe fethedildi. 1 Ağustos 1571'de Magosa'nın alınmasıyla Kıbrıs'ın fethi tamamlandı.
- 7 Ekim 1571 İnebahtı Savaşı
1572 Âşık Çelebi vefat etti.
- 1573 Bayramî-Melâmî şeyhi Bosnalı Hamza Bâli zındıklık ve ilhad suçlamasıyla idam edildi.
- Eylül 1573 Birgivi Mehmed Efendi İstanbul'da vefat etti.
- 23 Ağustos 1574 Şeyhülislam Ebüssuûd Efendi vefat etti.

ÖNSÖZ

Nüvesi 26-27 Eylül 2019 tarihinde İbn Haldun Üniversitesi Süleymaniye Yerleşkesi'nde düzenlenen "II. Uluslararası Süleymaniye Sempozyumu: Kanûnî Sultan Süleyman ve Dönemi" başlıklı sempozyumda atılan elinizdeki çalışma, 1520-1566 yıllarını kapsayan kırk altı yıllık hükümdarlık dönemiyle Osmanlı tarihinde en uzun süre tahtta kalan padişah olan Kanûnî Sultan Süleyman ve saltanat dönemine odaklanmaktadır. İcra ettiği seferler, yürüttüğü siyasi ve diplomatik faaliyetler, uygulamaya koyduğu düstür ve kanunlarla Osmanlı İmparatorluğu'nu on altıncı yüzyılın en etkili devletlerinden biri haline getiren Sultan I. Süleyman, Avrupalı tarihçilerce "Muhteşem," Türk tarihçiler tarafından ise "Kanûnî" sıfatıyla anılmıştır. Tüm güç ve ihtişamına rağmen padişahın ailevî ilişkileri, askeri seferlerin halka yüklediği mâlî yükümlülükler ve dinî tartışmaların eşlik ettiği bazı sosyal buhranlar Osmanlı tarihinin bu önemli dönemini dikkatle incelemeyi gerektirir. Bu dönemde yetişen ya da bizzat padişah tarafından görevlendirilen Mimar Sinan, Ebüssuûd Efendi, Bâkî, Barbaros Hayreddin Paşa, Celâlzâde Mustafa Çelebi, Kınalızâde Ali Çelebi, Taşkôprizâde gibi isimler Osmanlı kültür ve medeniyetinin klasik ürünlerini ortaya koymuşlardır. Fas'tan Endonezya'ya uzanan geniş bir coğrafyada etkisini hissettiren ve bu coğrafyada yaşayan toplumların tarihinde kalıcı bir miras bırakan Kanûnî Sultan Süleyman ve dönemi sonraki yüzyılların siyasi literatüründe "altın çağ" söylemi üzerinden kendine yer edinmiştir. Bugüne kadar hakkında çok sayıda akademik yayın yapılan söz konusu dönemin kapsamlı bir şekilde değerlendirilebilmesi için hâlâ çok sayıda araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Elinizdeki kitapta, "Sultan'ın İmgesi, İdaresi ve Askerî Faaliyetleri," "Edebiyat ve Tarih yazımı" ve "Osmanlı Sınırlarının Ötesinde: Bilgi Toplama, Diplomasi ve Afrikalı Köleler" ana başlıkları altında okuyucuların dikkatine sunulan on dört yazıda Kanûnî Sultan Süleyman'ın özel hayatından sarayın kullanımına sunulan lüks tüketim mallarına, yoksullara hizmet

eden hayır kurumlarından el yazması üretimine, imparatorluk ideolojilerinden savaş ve diplomasiye kadar geniş bir yelpazede birçok konu yeni kaynaklar ve yaklaşımlar ışığı altında ele alınmıştır.

Sempozyumun düzenlenmesi ve kitabın basımı için gerekli maddi ve manevi desteği sağlayan başta rektörümüz Prof. Dr. Recep Şentürk olmak üzere İbn Haldun Üniversitesi Mütevelli Heyeti üyelerine, yakın ilgiyle programa destek veren İbn Haldun Üniversitesi Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Halil Berktaş'a, sempozyuma tebliğleriyle katkıda bulunan ve bu tebliğleri genişleterek makaleye dönüştüren değerli meslektaşlarımızı, sempozyum organizasyonunda ortaya koydukları özveri için Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı'na ve kitabın ortaya çıkışına verdikleri destek için İbn Haldun Üniversitesi Yayınevi çalışanlarına teşekkür eder, çalışmanın Kanûnî Sultan Süleyman ve dönemi hakkında yeni araştırmalar yapılmasına vesile olmasını dileriz.

M. Fatih Çalışır
Suraiya Faroqhi
M. Şakir Yılmaz
İstanbul, 2020